

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ઈતતથેઉ મા ઉનઝિલા ઈલયકુમ
મિરખિખકુમ વલાતતથેઉ મિનદૂનિહી
અવલિયાઅ (સુરઅ આઅરાફ-૩)

તુમલોગ ઉસ ચીઝકી પેરવી કરો જો તુમહારે રખકી
તરફસે તુમ પર નાઝિલ કી ગધ હય ઓર
(અહ્લાહ કો છોળ કર) દૂસરે અવલિયાઓં
(રફીકોં) કી પેરવી ન કરો.

“તકલીદ કે મુતઅલ્લિક ગલત ફહમી ઓર
ઉસકા ઈઝાલાહ” કા જવાબ

❀ તકલીદ કયા હય ? ❀

નાશિર : સાલિક બસ્તવી

સદર :- ઇસ્લાહુલ મુસ્લિમીન લુહારશેરી સગરામપુરા.

સુરત-૨

અહ્લાહ કે શઆઈર કી તૌહીન સે નહીં ડરતા.
તકલીદ કા મારા હે મઝહબ સે ગુરેઝાં હે.

ખિસ્મિલ્લા-હિર હમાનિ-રંહીમ

નહમદુલ્લુ વ તુસલ્લી અલા રસુલિહિલ કરીમ. અમ્મા બઅદ
ઇત્તખિલિ મા ઉનઝિલ ઇલયકુમ મિર્રખિયકુમ વલા તત્તખિલિ મિન દુનિહી
અવબિયાઅ. [સુરઅ આઅરાફ-૩]

લખોં પે હર્ફ શિકાયત નહિં બજા હય મગર
તેરે કરમ કા સતાયા હુવા શદીદ હું મેં

હર ઝમાનેમેં હકક વ સદાકત કી રાહમેં રૂકાવટેં પેશ આતી હેં,
મુસીબતોં કે પથર સામને આતેહેં ઓર સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલને-
વાલોંકો પરેશાનીયા હોતી હેં, લેકિન અઝમ વ હિમ્મત કા પૈકર બનકર
ઉન રૂકાવટોં કો દુર કરતે રહના ઓર મનઝિલે મકસુદ કી તરફ રવાં રવાં
રહનાહી એક મોમિન કી શાન હોતી હય. અંદ માહ પહેલે કુરઆન વ
હદીષ કે અલમબરદારોં કે ખિલાફ મરકઝી દાઝલ ઉલુમ, ‘પાલ’ સે એક
કિતાબયા શાએ હુઇથી જસકા જવાબ કિતાબી શકલમેં શાએઅ કરાકે દે
દિયા ગયા. મઝીદ મસ્લેક હકક કી તાઈદ વ તરશીક મેં એક કિતાબયા
“કિયા અહલે હદીષ પાંચવા ફિરકા હય?” શાએઅ કી ગઇથી.

અલી હાલમે એક છોટાસા રિસાલા “તકલીદ કે મુતઅલ્લિક ગલત
ફહમી ઓર ઉંસકા ઇઝાલહ” અઝ ઇફાદાત હઝરત મુફતી અબ્દુરરહીમ-
લાજપૂરી સાહબ કી તરફસે મુનશી રટ્રીટ, રાંદેર સે શાએઅ કી ગઇ હય.
જસમે મેરે કિતાબ ચે કા જવાબ દેનેકી કોશીશ કી ગઇ હય; ઓર સાથ
હી સાથ ઇફતીરા પરદાઝી ઓર બોહતાન તરાઝીસે કામ લીયા ગયા હય.
મુનાસીબ તો ચે થા કે કુરઆન વ હદીષે સહીહ હવાલોં કા બગૈર મુતા-
લઅ કિયા જતા ઓર અગર હવાલે ગલત હોતે યા અઇમ્મા અરબઅ
કા અપની તકલીદ સે મના કી ખાત ગલત હોતી તો મુજસે મઅલૂમાત
ફરાહમ કિયા જતા કે ચે આપને કહાંસે નકલ કિયા હય? મગર.

બોહ ફરેબ ખુરદહ શાહીં જો પલા હો કરગસોં મેં
ઉસે કયા ખબર કે કયા હય રહો રસ્મ શાહખાઝી.

ઇસ કિતાબ ચે કા જવાબ કુરઆન વ સહીહ અહાદીષ કી રોશનીમેં
દે રહા હું ઓર ફેસલા કારેઇન પર છોળતા હું. કયા કોઇ હકક કા મુત-
લાશી કે દોનો કિતાબચોં કા બગૈર મુતાલિઅ કરે ઓર ઉસે હકક તસ્લીમ
કરનેમે કોઇ રૂકાવટ પયદા ન હો.

જો રાસ્તેકે ખતર સે કરે તુજેહ આગાહ
અગર ચે તદખ નવાહો વોહ તેરા ભાઈ હય.
ગલત કો ઠીક ખતાના હય સખત સફ્ફા કી
ગુનહસે રોકના સખતી નહિ લલાઈ હય

નાચીઝ :- સાલિક ખસ્તખી

સદર ઇસ્લાહુલ મુસ્લિમીન

લુહાર શેરી-સગરામપૂરા.

સુરત-૩૯૫ ૦૦૨.

મુસલમાન ભાઈઓ.....

આપ હઝરત કો મઅલૂમ હય કે અલ્લાહ તઆલાને અપને ખરગુઝીદહ રસુલ હઝરત મોહમ્મદ (સ.વ.) કો દુનિયામેં લેજ કર અપને પસન્દીદહ ઓર ખુબ સુરત ઇસ્લામ કો મુકમ્મલ કર દિયા. ઓર અલ્લાહ કે રસુલ- (સ.વ.) ભી ઉમ્મત કો સિફ કુરઆન વ હદીષ દે કર ઇસ દુનિયાસે રૂખ-સત હો ગયે. ઓર ઉમ્મતકો વસીયયત કી કે ઇન ચીઝોં કો જબ તક કાબિલે અમલ સમજતે રહોગે ઓર ઉનહી કો રહખર ખનાએ રહોગે હરગીઝ હરગીઝ ગુમરાહ નહિ હોગે સહાબા (રિઝ.) તાબેઈન (રહ.) ઓર તબે તાબેઈન (રહ.) ઇનહી દો ચીઝોં કો લેકર ઇસ સિરે સે ઉસ સિરે તક અપની પહેચાન કરવાતે રહે. યે વોહ મુખારક ગિરોહ થા જનકો અમલ કે લીહ ઝસે અહલે સુન્નત વ અહલે હદીષ, ઓર નિસ્ખત કે લીહા-ઝસે મોહમ્મદી કહેના એ ન ઇન્સાફ હોગા. મેરે નઝદીક કયા, કુલ ઉમ્મત કે નઝદીક 'તકલીદ' ઉસકે ઝિદ ઓર ખિલાફ હય.

જબ મેરે હાથમેં કિતાબયા "તકલીદ સે મુતઅલ્લીક ગલત ફહમી" આઈ તો કયા દેખતા હું કે સુરએ નમલ કી આયત તો લીખ દી ગઈ હય મગર "ખિસ્મલ્લાહ હિરહમા નિર્હીમ" ગાએખ હય. સર મુંડાતે હી ઓલે પળને શુર હો ગએ. યે અલ્લાહ કે નખી (સ.વ.) કી સરીહ મુખાલિફત હય આપ (સ.વ.) ને ફરમાયા હય "હર મોહતમ ખિશ્સાન કામ જો ખગૈર ખિસ્મલ્લાહ ક શર ક્રિયા જાએ તો વોહ ખુરીદહ [અધુરા] હય. મુક્તિ સાહબને સોચા હોગા કે મેં એહલે હદીષ ભાઈઓં કે ઉપર ખોહતાન તરાઝી કરને જા રહા હું તો ઇસમે "ખિસ્મલ્લાહ" કી કયા ઝરત? તો કમ અઝ કમ કુરઆન શરીફી આયત તો લિખની નહીં ચાહીએ? ખેર!

ઇસ કિતાબચે મે મુફતી સાહબ ફરમાતે હે. “મસાએલ વ અહકામ કા હુકમ મઅલૂમ કરને કે લિએ બહોત ગેહરા ઇલમ ઓર મનસમે ઇજતિહાદ પર ફાઇઝ હોના ઓર તુરકે ઇસ્તિમ્માત સે વાકિફ હોના ઝરૂરી હય. ઝાહિર હય કે અયસા અમીક ઇલમ હમે હાસિલ નહીં કે અપને તૌર પર કોઈ હુકમ મઅલૂમ કર સકે. યાને “કુરઆન કા મફહૂમ મુજતહિદ કે બગેર નહિ સમજા જા સકતા.”

યે બાત બિલકુલ ગલત ઓર વાહી હય. જો શખ્શ અરબી ઝબાન સમજતા હય વોહ કુરઆન શરીફ કે મઅના બી સમજ સકતા હય. યુનાંએ ખુદ અલ્લાહને કુરઆને મજીદ મેં ફરમાયા “વ લકદ યસ્સરનલ કુરઆન લિઝાઝેર ફહલ મિમ્મુદદકિર [અલ કમર-૧૭] “ઓર અલ-બત્તા તહકીક આસાન કિયા હમને કુરઆન કો વાસ્તે નસીહત કે. પસ-કયા હય કોઈ નસીહત પકળને વાલા દુસરી જગે ફરમાયા “કુરઆનન અરબીયન ગયર ઝી ઇવજન લઅલ્લહુમ યત્તફૂન.” [અલ ઝુમર-૨૮] અરબીમેં નાઝિલ હોને વાલા કુરઆન જીસમેં કોઈ કજી [ટેળાપની] નહિ. શાએદ કે વોહ તકવા શેઅઆર બનેં, “અલહમદો લિલ્લાહિલ્લઝી અન-ઝલ અલ્લા અબદેહિલ કિતાબ વલમ યજઅલ્લહૂ એ વળ.” [અલ કહફ-૧૦] તઅરીફ અલ્લાહી કે લીએ હય કે જીસને અપને બન્દે પર કિતાબ નાઝિલ ફરમાઈ ઓર ઉસમે કોઈ કજી ન રહને હી “પસ ઇન આયતોસે યે સાબિત હુઆ કે કુરઆન કલામે સહીહ ઓર રોશન ખ્યાન હય. અરબી ઝબાન સમજને વાલા જબકે હિદાયહ, ઓર કનઝુદ દકાઇક ઓર શરહ વકાયા વગયરા સમજતા હય. કુરઆન કે મઅને કયું ન સમજેગા. અગર સીવાએ અઇમ્મએ અરબઅ ઓર અન્દ મુફ્સિરીન કે ઓર કોઈ કુરઆન કે મઅના ન સમજ શકતા હો તો અલ્લાહ કી તરફસે એક તકલીફ માલા યોતાક [જીસકી તાકત ન હો] લાઝીમ આતી હય જીસકી ખૂઝ કુરઆન શરીફ મે અલ્લાહ તઆલા નહી [મના] ફરમાતા હય. “લા યુકલિલ-કુલ્લાહો નફસન ઇલ્લા વુસઅહા [અલ બકરહ-૯૯]” ચાની નહીં તકલીફ દેતા ખુદા કીસીકો મગર ઉસકી તાકત કે મુવાફિક ઇસ લીએ કે કીતાબ અયસી લેજી કે જીસકો હમ સમજ નહિ શકતે. ઓર હુકમ કિયા હમે “ઇત્તેએઉ મા ઉનાઝલા ઇલયકુમ મિરાબ્બ કુમ [અલ બકરહ-૨૮૬] યાને તાબેઅદારી કરો ઉસ ચીઝકી કે લેજી ગઈ હય તુમહારે પાસ તુમહારે રબકી તરફસે.” ઓર જબ ઇસ ઝમાનેમેં ન તો કોઈ ખવાસ મેસે ઓર ન અવામ મેસે કુરઆન કે મઅના સમજ શકતા હો તો કુરઆન કયા મઆઝહાહ ! [અલ્લાહ કી પનાહ] મુઅમ્મા હય ?

મુક્તિ સાહુ આગે લિખતે હેં કે ઈમામ અબુ હનીફા (રહે.) ઓર ઉનકે મુત્તખેઈન કા જો તરીકા ઓર ઉસૂલ હય વોહ હઝરત મઆઝ-ખિન જબલ (રઝી.) કી હદીથ સે લીયા હય. હઝરત મઆઝ ખિન જબલ (રઝી.) કી હદીથ કી જો હેસીયત હય ઉસે હમ વાઝેઅ કર રહે હેં. “ હઝરત મઆઝ (રઝી.) સે મરવી હય કે પયગમ્બરે ખુદા (સ.વ.) ને જબ મઆઝ (રઝી.) કો યમનકી તરફ કાઝી ઓર હાકિમ બના કર લેખ તો ઈમતિહાન કે લીયે કહા તૂ કિસ તરફ ફેસલા કરેગા ? (આખિરી હદીથ તક) (કિતાબ ઈમારત વલકઝ, અબુ દાઉદ, તિરમિઝી, દારમી વગયરહ))

ઈસકે દો જવાબ હેં અબ્વલ :- હઝરત મઆઝ (રઝી.) કી યે હદીસ અમ્ક હય. ઈસકે સાથ હુજજત કાયમ નહી હો સકતી કયું કે ઈમામ તિરમિઝ (રહ.) ને કહા હય કે ઈસ હદીથકી ઈસનાદ મેરે નઝદીક મુત્તસિલ નહી હય (તિરમિઝી શરીફ સ. નં. ૨૧૦) દોમ :- હઝરત અલી (રઝી.) મરવી હય કે અબ્દુલ્લા ખિન હુઝાફા (રઝી.) કો અલ્લાહકે રસુલ (સ.લ.) લશ્કરકા સરદાર બના કર કહીં જીહાદકો લેખ ઓર લશ્કરસે કહા કે તુમહારા સરદાર જો કહે ઉસકી ફરમાબરદારી કરના. એક રોઝ અબ્દુલ્લાહ (રઝી.) અપને લશ્કરસે ગુસ્સે મે આએ ઓર બહોત સી આગ રોશન કી ઓર લશ્કરસે કહા કે ઈસ આગમે ધુસ જાવ ઈસ લીએ કે અલ્લાહ કે નબી (સ.વ.) ને મેરી ઇતાઅત તુમ પર વાજીબ કરદી હય. લશ્કરને કહા કે હમને અલ્લાહ કે નબી (સ.વ.) કા કલ્મા દોઝબ કી આગેકેખીફ હી સેતો પબહા હય અબ હમ આગમે કયું કર ધુસેં. જબ યે કિસ્સા અલ્લાહ કે રસુલ (સ.વ.) ને સુના તો ફરમાયા અગર તુમ ઉસ આગમે ધુસ જાતે તો કિયામત તક ઉસ આગમે પરજ રહેતે (ખુખારી સ. ૬૨૨)

યે હદીસ સાફ દલાલત કરતી હય કે કિયાસ પર અલ્લાને વાલા ગુનાહકા મુરતકિબ હય આપને દેખ લીયા કે હનફીયહ કા ઉસૂલ ખુખારી શરીફ કી હદીસ કે ખિલાફ હય.

ઈમામ શેઅરાની (રહે.) ને લવાકેહ મે ખ્યાન કિયા હય કે જબ ઈમામ અબુ હનીફા (રહે.) ઈમામ જાઅફર ખિન મોહમ્મદ કે પાસ ગએ તો ઈમામ જાઅફરને ઈમામ અબુ હનીફાસે કહા કે મેને સુના હય કે આપ કિયાસ કિયા કરતે હેં. કિયાસ ન કિયા કરો કયું કે સમસે પહેલે કિયાસ શયતાન ને કિયા હય.

બકોલે શાએર :- મસીહા બન ગયા ઇસ દૌર કા વો.

કે જિસમેં જુઠ કહેને કા હુનર થા.

દારમીમે ઇબ્ને સીરીન સે મરવી હય. ઉનહોંને કહા કે સબસે પહેલે જીસને ક્રિયાસ ક્રિયા વોહ શયતાન હય એર સુરજ એર ચાંદ કી ઇબ્નાદતબેકી ગઇ હય તો યે ક્રિયાસ કી બદૌલત હી હય. એર યે ખાત લી વાઝેહ હય. કે મુકદ્દિદ મુક્તિ નહીં હો. સકતા ઇસ લીએ કે તકલીદ ઇદમકી ઝિદ (ખિલાફ) હય. મુકદ્દિદ કે ન કુરઆન કા પૂરા ઇદમ હોતા હય ન હદીસકા. ઉસકો કુરઆન એર હદીસ સે કયા વાસ્તા ? ઉસકા ઇદમ સિફ ઇમામ કે રાય વ ક્રિયાસ વ અકવાલ પર મુશતમિલ હોતા હય. ઇસ કાયદે કે એઅતિબાર સે અગર કોઇ આલિમ હય તો મુકદ્દિદ નહિ હો સકતા એર અગર મુકદ્દિદ હય તો વોહ આલિમ નહિ બન સકતા તકલીદ કે મઅના હી ગલે મે પટા ડાલના હોતા હય. દેખો દુરે મુખતર જી. ૧ સ. ૬૧૫, હદાયા જી. ૧ સ. ૫૦૩ વગયરહ. જમ મુકદ્દિદ ને ઇમામ સાહબ કે નામ કા પટા ગલે મે ડાલ લીયા તો ઉસકો ઇમામ સાહબ કે કૌલ વ અકવાલ હી કા તલાશ કરકે ઉસ પર અમલ કરના હોગા ઉસકો દુસરે ઇદમ કી ઝુરરત નહિ રહેતી. અયસે મુકદ્દિદ જહાલત પર હે. જમ તક જહાલત કા પટા ગરદન સે નહિ નિકલોંગે ઉસ વકત તક ઉન પર સહીહ હકીકત રોશન નહિં હોગી.

મુક્તિ સાહબ આગે લખતે હે "કે ગૈર મુકદ્દિદીન ખુદકો 'સબકી' કહેતે હે જમકે અસલાફ સે ઉનકો દુર કા લી તઅલુક નહિં બદકે ઉનકી શાન મેં બદગોઈ એર ગુસ્તાખી કરતે હે" નઅઉઝા ખિલ્લાહ મિન-ઝાલિક ! યે સરાસર હમ પર જુઠ એર ખોહતાન એર ક્રિયામાત કે રોઝ હમ ઇસકા જવાબ ઉતસે માંગે ગે. મેને " કયા અહલે હદીસ પાંચવા ફિરકા હય " નામકી કિતાબસે અલલ એઅલાન મે લિખા હય કે હમ મશહુર ચારો ઇમામો કી એર ઉનકે અલાવહ લી તમામ ઇમામો કી મુહદ્દિસીને કિરામ, ખુઝુર્ગાને દીન, અવલિયાએ કિરામ એર મુજત હેદીને કિરામકી દીન સે ઉનકી ગેહરી નિસ્ખત કે સબબ અપને દિલકી ગેહરાઇયોં સે ઉનકી ઇઝઝત એર એહસાનાત કી કદર કરતે હે. હમ અમ્બીયાએ કિરામ કી તાહીન યા કુફર એર ખુઝુર્ગાને દીન કી તૌફીન કો ગુનાહ સમજતે હે. મગર મુક્તિ સાહબ ઉનસે જયસી ઇઝઝત વ મહેબ્બત ચાહતે હે કે કુરઆન શરીફ એર હદીસ કો ખાલાએ તાક રખ કર સિફ ઉનહી કે કૌલ

પર ચલના હી સહીક ઇંજમત હય તો યે તો સરાસર ઇસ્લામ ઓર કુરઆન વ હદીસ કે ખિલાફ હય. હમ ઉનકા કાઈ ભી કૌંત્ર યા અમલ કુરઆન વ હદીસ કે મુતાબિક હોતા હય વોહ લેતે હેં. ઓર તમામ ઇમામાને દીન ઓર ખુઝુર્ગાને દીન ભી યેહી કહે ગએ હેં કે જબ તક હમારા કૈલ વ ફેઅલ કુરઆન વ હદીસ કે મુતાબિક હો વહાં તક તો ઉસ પર અમલ કરો. ઓર અગર કુરઆન વ હદીસ કે ખિલાફ હો તો ઉસકો રદ કરદો. ઓર હમ ભી બેહી કરતે હેં ઓર યેહી સમ્મી મહોખ્ખત હય મગર ખુદા જાને મુફતિ સાહેબ કો કોનસી દેરીના અદાવત હય કે વોહ ઇલિઝામ તરાશીમે લગે હુએ હે અચસે હી લોગો કે બારે મે કિસી શાએરને કયાહી ખુબ કહા હય.

જો હુઓ દે સાહીલ પે લાકે હર સફીને કો
કૌમ કે યે મુફતિ હય અચસે ના ખુદા દેહરે.

આઇયે હમ જામઅ તલાશી કરેં કે હકીકતે તકલીફ કયા હય.

— તકલીફ —

મસાઇલે દીનમે ઉમ્મત કે કીસી એક ફર્ક કી કુલ ખાતે ખગૈર દલીલ કે માન લેના તકલીફે શખ્શી હય જો અદ્લાહ કે રસૂલ (સ૦વ૦) ઓર સહાબા (રિઝ.) તાબેઇન ઓર તબે તાબેઇન (રહે.) કે ઇમાને મેં નહીંથી બલકે યે ફિત્ને કે દૌર ચે થી સદી હીજરી સે પયદા હુઇ. કિસી ઇમામ યા મુજતહિદ કે બારે મે ગુમાન કરના કે વોહ જો કુછ ખતાએગા દલીલ કે મ્બાફિક હી ખતાએગા ઇસ લીએ ઉસકે અકબાલ ઓર કિયાસ્યાત કે લેને મેં કિસી કિસ્મ કી રૂકાવટ ઓર દલીલ તલાશ કરનેકી જરૂરત નહી. યે ખહોત ખળી ભૂત્ર ઓર જહાલત હય. મુજતહિદ ખવાહ કિત્તા ખળા કયું ન હો ઉસસે ગલતી કા ઇમકાન હોના જરૂરી હય. ઇસ ઉસકે તમામ અકબાલ, વ રાએ વ જુમલા કો સહીહ સમજ લેના ઓર ઉસકી તકલીફ કો ફર્ક ઓર વાજીબ કરાર દેના, ઉસકી તરફ અપને આપકો મનસુખ કરના ઓર લોગો કો ઉંસીકી દઅવત દેના, શરઇ લિહાજ સે ના જાએઝ ઓર હરામ હય. કયું કે યે મકામ સિર્ફ નબી (સ.ખ.) કો હાંસલ હય જનકે પાસ મિન જાનિબી અદ્લાહ વહી આતી હય. અમ્બીય અ (અ.સ.) કો ભી ખસા અવકાત રાએ ઓર કિયાસ મે ગલતી હો જતીથી જસકી ઇસ્લાહ ફેરન ખઝરીએ વહી કરદી જતીથી. એક ઉમ્મતી મુજતહિદ કોં કહાંસે યે

દરજા હાંસિલ હોગા કે ઉસકી હરખાત સહીદ માની જાયે એર ઉસકી તકલીદ જાયેઝ કરાર દી જાયે અયસી જામેદ તકલીદ રસુલ [સ.વ.] કે વફાત કે ચારસો સાલ કે બાદ વળુદ મે આઈ જુસસે ઉમ્મત મુસલ્તિમા કો ચાર બળે ફિરકો મે બાન્ટ કર.

શિરાજયે મિલ્લત કો પારાહ પારાહ કર દીયા.

ચન્દ કુરઆની આયાત કે તરજુમે મુલાહિઝા ફરમાયે.

(૧) એર હમને આપ [સ.વ.] પર કુરઆન ઇસ લીયે નાઝિલ ક્રિયા તાકે આપ લોગોં કે લીયે ખ્યાન કરે (સુરએ નહલ) ઇસસે મઅલૂમ હુઆ કે ખ્યાને રસુલ (સ.વ.) કે બાદ કિસી તીસરે ખ્યાનકી ઝુરત બાકી નહિ રહી. ઝિક્ર બ ખ્યાન, કુરઆન એર હદીષ હય.

(૨) એર હમારે રસુલ (સંવ૦) જો કુછ દે વોહ લેલો, એર જુસ ખાત સે રોકે ઉસસે રૂક જાવ (સુરએ હશર) ઇસ સે મઅલૂમ હુયો કે કાબિલે અમલ સિર્ફ રસુલે અકરમ (સંવ૦) કી ખાત હય, બાકી હર વોહ દુસરે કી જો રસુલ (સંવ૦) કી ખાત કે ખિલાફ હો વોહ કાબિલે તરદીદ (રહ.) હય.

(૩) જો લોગ આપકે હુકમ કે ખિલાફ કામ કરતે હેં ઉનકો ઇસ ખાતસે ડરના ચાહીયે કે વો ફિત્ને કી લપેટ મે આજાયે યા દર્દનાક અઝાબ મે મુખતિલા હો જાયે (સુરએ નુર)

ઇસ આયત કે સામને રખતે હુયે ઉન લોગોં કો મુતનખ્યે (ચોકન્ના) હોના ચાહીયે જો હદીસે રસુલ (સ.વ.) કે મુકાબલે મે ઇમામકી તકલીદ કો તરજુદ દેતે હેં એર હદીસ કે મઅની તોડ મરોડ કરકે ફિકહ કે સાંચે મે ઢાલતે હેં.

ફિરહ હદીષ પર ગાલિબ હદીષ કુરઆં પર
બદલ કે રખ દિયા શાયએ હરમને પયમાને.

(૪) ઉસ ચીઝકી પેરવી કરો જો તુમહારી તરફ તુમહારે પરવર દિગાર ને નાઝીલ કી હય. એર ઇસકે અલાવાહ દુસરે સરપરસ્તોંકી પેરવી મત કરો [સુરએ આઅરાફ-૩]

(૫) એર જખ ઉનસે કહા જાતા હય કે ઉસ ચીઝકી પેરવી કરો જુસે અદ્લાહ તઆલાને ઉતારા હય તો કહેતે હેં કે હમ તો ઉસકે બરઅકસ ઉસચીઝ કી પેરવી કરીંગે જુસ પર હમને અપને બાપ-દાદા કો અમલ કરતે પાયા [અલ-બકરહ-૧૭૦]

અલ્લાહ તઆલાને તકલીફ ન કરને વાલોંકી તઅરીફ કરતે હુએ ફરમાયા હય :

(૬) પસ અયે નખી (સંવ૦) બશારત હો મેરે ઉત બન્હો કો જો બાત કો ગૌરસે સુનતે હેં ઓર ઉસકે બહેતરીન હિસ્સે કી પેરવી કરતે હેં ઉનહી લોગોં કો અલ્લાહને હિદાયત બખ્શી હય ઓર યેહી હા નિશમન્દ (હોશીયાર) હેં (અઝઝુમર-૧૭, ૧૮)

હઝરત બખિર (રઝી૦) બિન અબ્દુલ્લાહ સે રિવાયત હય કે એક મરતબા હમ રસુલ [સંવ૦] કે પાસ જોડે હુએ થે, આપને એક સીધી લકીર ખેંચી ઓર ઉસકી દાહની જાનિબ હો લકીરે ઓર બાએ જાનિબ હો લકીરે ખીચી ઇસ તરફ ફિર ખીચકી સીધી લકીર પર હાથ રખ કર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા કા સીધા રાસ્તા ચેહિ હય ન કે ચાર ફીરીયે આયત આપને તિલાવત કી “બ અન્ના હાઝા સિરાતી મુસ્તકીમા” ફત્ત-જેઉહો વલ તત્તજેઉસ્સુબુલા ફતફરક બિકુમુલ ઉમમ યાને અલ્લાહ તઆલાકી સીધી રાહ યેહી એક હય ઇસી પર ચલો ઓર ઇધર ઉધર કી ચારો રાહોમે સે કિસી પર મત ચલો વરના સીધે રાસ્તે સે ભટક જાવગે

[ઇખ્તે મન્ન જી. ૧ સ. ૫]

દિની ભાઇઓ! સાફ સાફ બતાયા જ રહ્યા હય કે ચાર રાસ્તોં કો છોળ હો ઓર સિફ એક રાસ્તા ઓર એક હી મઝહબ ઇખ્ત્યાર કરો. વરના સીધે રાસ્તા સે હઠ જાએગે ઓર સિરાતે મુસ્તકીમ સે ઉતર જાએગે.

મુક્તિ સાહબને સફા નં. ૧૩ પર “ઇત્તખઝુ અહબાફુમ.... વાલી આયત કે બારે મેં લિખા હય કે ચે આયત ચહુદ વ નસારા કે બારેમેં નાઝિલ હૂઈ હય. ઓર મુકદ્દીદિન પર ઇસકો ચરપા કરતે હે. તો ઇસકા જવાબ ચે હય કે આજ લી અહનાફ કે સામને કુરઆન વ હદીસ કી બાતે રખી જાએ તો ઉસકી તઅવીલ કરતે હેં ઓર ઇમામ અબૂ હનીફ (રહે.) કે કૌલ કો તરજુહ દેતે હેં.

ઇમામ ફખરુદ્દીન રાઝીને તફસીર કબીર મેં કહ્યા હય કે મેનેં બહોત સે અયસે મુકદ્દિલ, કુકહા કો દેખા કે જીનકો બહોતસે મસાઇલ કે મુતઅલ્લિક કુરઆને પાકકી આયત પગહ કર સુનાઈ જો ઉનકે મસલક કી કે મુખાલિફત કરતીથી લેકિન ઉનહોંને ઇન આયાત કો કબુલ ન કિયા ઓર

ઉનકી તરફ કોઈ તવજ્જોડ નહી. ઉલટા મેરી તરફ તઅજ્જુળ સે દેખને જાગતે થે. મકસદ ઉન લોગોં કા યે થા કે ઉન આયત કે ઝાહિર પર કયું કર અમલ હો સકતા હય જો કે હમારે બજુર્ગોં સે જો બાતે મરવી હેં વોહ ઇન આયાત કે ખિલાફ હેં તો અગર આપ હક કે સાથ ગૌર કરેં તો બહોંત સે લોગોંકી રજોંમેં ઈસી મર્જ કો સરાયત કીયા હુવા પાએગે.

અબ્દુલ વહાબ શેઅરાની [રહેં] ને મીઝાને શેઅરાની મેં કયા હય કે મેંને અપને સરદાર અલી ખ્વાસ (રહેં) સે સુના. વોહ ફરમાતે થે કે જો મોઅમિન હમેશા એક હી મઝહબ કા મુકલિદ રહે તો ઉસકા અમલ શરીઅત કે સાથ મુકમિલ નહી હોતા. મેંને હનફી આલિમો સે એર લોગોં સે સુના હય કે વોહ કહેતેં હેં કે ચારો ઇમામ બરહક હેં અગર ચે સહીહ હય તો વોહ કયું ઇમામ અબુ હનીફા (રહેં) કે હી મુકલિદ બને જોડેં હેં મુનાસિબ તો યે હય કે વોહ ચારોં ઇમામોં કે મુકલિદ બનતે. કહેને કોં તો કહે દેતે હેં મગર વોહ ચારોં કે મુકલિદ હરગીઝ નહી બન સકતે કયું કે એક નમાઝ જો ઇસ્લામ કા એક અહમ ફરીઝા હય. જુસકે લિયે રસુલ [સંવ૦] ને સહીહ બુખારીમેં ફરમાયા હય કે નમાઝ ઇસ તરહ પઢો જચસે મુજે પઢતે હુએ દેખ રહે હો ઇસકે અલાવ એર તરીકે પર પઢી હુઈ નમાઝ કુબુલીયત કે લાએક હી નહિ. મગર અક્સોસ કે વોહ નમાઝ પઢને કે તરીકે ચારોં મઝહબ કે અલાયદા, અલાયદા હેં જો કુબુલીયત કે લાયક હી નહી. અગર વાકેઈ મેં ચારો મઝહબ બરહક હેં તો આપ ફજરકી નમાઝ ઇમામ અબુ હનીફા (રહેં) કે તરીકે પર પઢહેં ઝોહર કી નમાઝ ઇમામ શાફેઈ (રહેં) કે તરીકે પઢહે. અસર કી નમાઝ ઇમામ માલિક [રહેં] કે તરીકે પર એર મગરિબ કી નમાઝ ઇમામ અહમદ બિન હબલ [રહેં] કે તરીકે પર પઢહેં અયસા કયું નહી કરતે હમતો ઉન ચારોં ઇમામો કે હર ઉસ તરીકે કો માનતે હેં જો નબી [સંવ૦] કે તરીકે પર ચલે હેં કયા હય કોઈ ઇસકા જવાબ આપકે પાસ અગર દઅવે મેં સચ્ચે હો.

મુફતિ સાહબને શક ૧૪ પર તકલીદ કે સુબુતમે ચૌદવે પારએ સુરએ નહલ કી એક આયત કા ટુકડા પેસ ક્રિયા હય.

મગર ઇસકા પુરા મતલબ પૂરી આયત પઢહેનેસે મઅલુમ હોતા હય મગર હુજ્જત કાયમ કરને કે લીએ મુફતિ સાહબને ટુકડા હી પેસ કર દીયા-

અલ્લાહ તઆલા ઇસ આયતમેં ફરમાતા હમને તુજહસે પહેલે મરદોહિ કો રસુલ બનાકર લેજે હેં જીનકો વહિ ક્રિયા કરતે થે. (અથ મકકાવાલો) તુમહે અગર ઇસ્મ ન હો તો ઇસ્મવાલોં સે પૂછલો (યે ખાત) “યાને ચહુદ વ નસારા સે પૂછલો) જો પેગમ્બરો કે હાલાત પળહતે રહેતે હે. ઇસ આયત કા મતલબ યે હય કે મકકા કે મુશ્રિક અહલે કિતાબ કો ઇસ્મવાલા સમજતે થે. તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે અગર તુલકો ઇસમેં શક હય કે આદમી અલ્લાહ કા પયગમ્બર હો સકતા હય યા નહિ તો જીનકો તુમ ઇસ્મ વાલે સમજતે હો ઉંનસે પૂછલો મગર અફસોસ સદ અફસોસ મુકદ્દિલ્લોને ઇસ આયત સે દલીલ લી હય કે એક મો અય્યન મઝહબ જેસે હનફી, શાફેઈ, માલિકી, યા હમ્મલી કી તકલીદ જાઇઝ હય. હાલાં કે યે આયત ઇસ ખાત પર દલાલત નહિ કરતી મુરતિ સાહબને અવામ કો ધોકા દેનેકી કોશીષ કી હય.

અવ્વલ તો યે આયત એક ખાસ મુકદ્દમે મે વારિદ હય, દુસરે ઝિક્ર સે કિતાબ વ સુન્નત યાની કુરઆન વ હદીસ મુરાદ હય. તો યે આયત તો મુકદ્દિલ્લોં કે ખિલકુલ ખિલાફ ઇસ અમર કી દલીલ હય. ઓર અહલે હદીસોં (જીનકો યે ગૈર મુકદ્દલીદ કહેતે હેં) કે લીયે તો ઠોસ દલીલ હય, કે સિફ કુરઆન વ હદીસકી પેરવી ઝુરૂરી હય. અગર તુમ નહિ જાનતે તો જો કુરઆન વ હદીસકા પુરા ઇસ્મ રખતા હો ઉંનસે પૂછલો મુકદ્દિલ્લ કલ્હી યે નહિ પુછેગા કે યે મસઅલે મેં કુરઆન વ હદીસ કા કયા હુકમ હય? વોહ તો સિફ યેહી પૂછેગા કે અપને ઇમામ કા કયા મઝહબ હય. ઇમામ સાહબને ઇસ મસઅલે મેં કયા ફરમાયા? હિદાયા મેં કયા હય? દુરેં મુખ્તાર ઓર કન્ઝ વગયર હયે કયા હય. ઓર જો કોઈ અલ્લાહ ઓર ઉસકે રસુલ (સંવ૦) કા હુકમ કુરઆન ઓર હદીસ કા પૂરા જાનને વાલે આલિમ સે પુછે વોહ મુકદ્દિલ્લ નહી.

આલીમ સે દીન કી ખાત મઅલૂમ કર લો.

ખિલફઝ આયત કા યેહી મતલબ કહો જીસકે મુશ્તિ સાહબને ખ્યાન કીયા હય કે કીસી કે હકમેં મુફીદ નહીં હો સકતી કયું કે ‘અહલે ઝિક્ર આલિમ મુઅય્યેન નહીં હે. હનફી, શાફેઈ, માલિકી, હમ્મલી યા કિસી ઓર કુરઆન ઓર હદીસ કે જાનને વાલેસે દરયાફત કરકે ઉસ પર અમલ કર સકતા હય. આયત મેં કહિં નહીં હય કે કોઈ એક ખાસ આલિમ યા

મુજતહિદ સે મસઅલા દરયાફ કરો ઓર ઉનકે હિ તાબેઅ રહો. ઓર કે મુકલ્લિદીન કે ચારોં ઇમામોને જીનકી તકલીફ કો વોહ ઝુરરી સમજતે હે ઉનહોને સરાહત કરદી હય કે સિક્કું કુરઆન વ અહાદીસે નખવી (સ.વ.) પર હી અમલ કરના ઓર જો કૌલ હમારા કુરઆન વ હદીસ કે ખિલાફ હો વોહ તમામ કૌલોં કો રદ કરદો ઓર દીવાર પર ફેંકદો ઇન ચારોં ઇમામોં કે યે અહવાલ હમને હમારી કિતાબ “તલાકનો ઇસ્લામી ફત્વો” મે સફા નંબર ૯—૧૦—૧૧ પર હજ્જ ફાએ હેં ઓર ઉનકે હવાલે લી દીએ હેં. કયા મુકલ્લિદીન ઉન કૌલોંકો ગલત સાબિત કર સકતે હે? હરજીઝ ગલત સાબિત ન કર સકતે? તો જજ આપ સહિહ માઅનોં મે ઉનકે મુકલ્લિદ હેં તો યે ઇમામોં કે હુકમો કે ખિલાફ કયું ચલતે હે? ઓર ફિર આપકો ઉનકે મુકલ્લિદ લી કહેતે હે. બહોતસે બુઝુર્ગોને બતરીકે કશફ યે મઅલૂમ કિયા હય. કે ઇમામ અબુ હનીફા (રહ.) ઇમામ શાફેઈ, ઇમામ માલેક ઓર અહમદ બિન હમ્બલ રહે. અન્નમઈન ઉનહી લોગોં સે બુશ ઓર રાઝી હેં જો કુરઆન વ હદીસ પર હી ચરતે હેં ઓર ઉનહી કો વોહ બુઝુર્ગ ઓર અપના પેરો ખ્યાલ કરતે હેં. ઓર જો લોગ કુરઆન વ હદીસ કો છોડકર ઉનકે જિજતિહાદ પર જમે રહેતે હેં અચસે લોગો સે વોહ સખત બેઝાર ઓર નારાઝ હેં. શયબ ઇબને હમામ જો અહનાફ કે અકાબિર મેં સે હેં. ફતહુલ્લ કદીરમે લિખતે હેં કે એક ખાસ મુજતહિદ કે કૌલ વ ફેઅલ કો અપને ઉપર લઝિમ કરને સે ઉસકી તકલીફ વાજબ હોને પર કોઈ લી દલીલ નહિ. બદકે દલીલ કા મકસદતો યે હય કે ખવાહ કોઈ લી મુજતહિદ હો ઉસકે કૌલ પર જીસ મસઅલે મેં ઝુરરત પળે અમલ કિયા જાએ, કયું કે અહ્લાહતઆલાને ફરમાયા “ફસઅલુ અહલઝઝિકે ઇન કુનતુમ લા તઅલમૂન” પસ પૂછલો જાનનેવાલોં સે અગર તુમ નહિં જાનને. ઓર પૂછા જબહી જાતા હય જજ કોઈ નયા મસઅલા (હાદિસા) દરપેશ હો. ઓર જજ વોહ આ પળા તો ઉસ વકત અગર મુજતહિદ કા કૌલ ઉસકે પાસ હો તો ઉસ પર અમલે વાજબ હોગા. ઓર ગાલિબ યે હય કે અચસી પાખંદીયાં કુકહા કી તરફસે ઇસલીએ આઈદ કી ગઈ હેં તાકે લોગ ફખસતોં (આસાની) કી તલાશોં સે દુર રહેં. વરના આમ આદમી હર મસઅલે મેં મુજતહિદ કા વોહી કૌલ લેગા જો આસન હો. મેં નહિ જાનતા કે જે અકલ મેં કચસે આ સકતા હય યહ ઇન્શાન કા અપની જાન પર સહૂલત કા તલાશ કરના અચસે મુજતહિદ કે કૌલ પર અમલ કરકે જિસ કે લીયે ઇજતિહાદ કરના જાઈઝ હો મુજકો મઅલૂમ નહીં કે શરાઅને ઉસ પર ઉસકી મુઝમ્મત કી હો ઓર રસુલ (સ. વ.) અપની અપની ઉમ્મત પર સહૂલત કો મહબુબ રખતે થે.

મુશ્કિત સાહેબ “૧ ઉલુલ અમરે મિનકુમ.... આચત સે લોગોં કા ધોકા દે રહે હે” કે તુમમેસે જો સાહેબ અમર હો. ઉસકી ઇતાઅત લી ઝરૂરી હય. યાને ઉસકી તકલીફ લાઝિમી હય. ઇસ આયત મે કોઈ એક આલિમ કો ખાસ કરલેના કહીં નહિ હય. ઇસ આયત કે મઅને સે તો સાફ ચે અહિર હોતા હય હે કોઈ લી ઝચાદહ જાનને વાલે આલેમ સે જાનલો. ઓર દૂસરા ચે કે આલિમ કી તકલીફ, પેરવી કરના જમહી તક જાઈજ હય જમ ઉસકા કોલ કુરઆન વ હદીસ કે મવાફિક હો. ઇસી લીએ ખુદ ઉલેમાએ દીન, અઈમ્મએ અરખઅ ને અપની તકલીફ સે મનાઅ કરદીયા હય. તો અગર મુશ્કિત સાહેબ સહીહ મઅનોં મે તકલીફ કરના વાજીબ ઠેરાતે હેં તો ઇમામ અબૂ હનીફા (રહે.) કા કૌલ “કિ અગર મેરા કૌલ કુરઆન વ હદીસ કે ખિલાફ હો તો રદ કરના ” કયું નહિ અમલ કરતે. ઇસ આયત મેં પહેલે તો ચે અદ્લાહતઆલ ને ફરમાયા હય” કે અગર તુમહારા કોઈ ચીઝ મે ઝઘડા પેદા હો તો ઉસકો અદ્લાહ કે રસુલ (સ.વ.) કી તરફ લોટાવ ” ઇસકે સાફ મઅને ચે હોતે હેં કે ઉસ ઝઘડે કા હલ કુરઆન ઓર હદીસ મે તલાશ કરો, ફિર બાદ મે “ઉલુલ અમર” તરફ લોટાનેકા હય. ઇસ આયત સે સાફ બાજેઅ હોતા હય. કે ઇમાની શંત ચેહી હય કે આદમી હર ઝઘડે મે કુરઆન વ હદીસ કી તરફ રજુઅ કરે ઇસમે તો ખાસ તન્બીહ હય ઉન લોગોં કેલીચે જો કુરઆન વ હદીસ કો ઓળ કર દૂસરોં કી તરફ રજુઅ કરતે હેં. ઇસ આયત સે તો તકલીફ કા પૂરા રદ નીકલતા હય. અફસોસ ! કિતના મઅના મતલબ કો તોડ મરોળ કરકે ધોકા બાઝી સે કામ લીયા ગયા હય. મુસલમાન લાઈઓ તકલીફ સે તોબા કરો ઓર કુરઆન વ હદીસ કે ફરમાનોં પર ચલો. ઇસીમે નજાત હય.

મુશ્કિત સાહેબને સફા નં. ૧૫ પર હઝરત હુઝયફા (રઝી.) કી હદીસ કો તકલીફ કે સુબુત મે પેશકિયા હય. હાલાંકે ઇસ હદીસમે અદ્લાહ કે નબી (સ.વ.) ને ફરમાયા કે મેરે બાદ હઝરત અબૂબકર (રઝી.) ઓર હઝરત ઉમર (રઝી.) કી ઇકતિદા કરના ઇસસે તકલીફ કબસે સાબિત હો સકતી હય. સહાબા (રિઝ.) તો રસુલ (સ.વ.) કે ઉસવહ પર હી ચલને વાલે થે. ઇસી લીએ આપ (સ.વ.) ને દોનો કી ઇકતિદા કા હુકમ દીયા. કયા કોઈ સાબિત કર સરતા હય કે ઇમામાને દીન વગયહ લી બીલકુલ મુકમ્મીલ હઝરત અબૂબકર (રઝી.) ઓર હઝરત ઉમર (રઝી.) હી કે મુવાફિક આપ (સ.વ.) કે ઉસવહ પર ચલને વાલે થે ઓર ઉનસે કોઈ લી કામ યા અમલ મે ગલતી કા ઇમકાન નથા ? જુસસે ઉનકી તકલીફ લાઝિમ આતી હય ? હઝરત અબૂબકર (રઝી.) તો ઇતને ચુસ્ત આપ (સ.વ.) કે ઉસવહ પર ચલને વાલે થે કે ઉનકે દોરે ખિલાફત મેં આપને ફરમાયા કે અદ્લાહ

કે રસુલ (સ.વ.) કે ઝમાને મે જો કોઇ શખ્શ એક મઅમૂલી ચીઝ, એક રસ્તી બી ઝકાત મે હેતા થા એર વોહ ઉસે રોકલે તો મે ઉસકે સાથ જીહાદ કરુંગા, લલા બતાઇએ કે અમસે લોગ જો કુરઆન ન સુન્નત કો હર વકત અપને સામને રખતે હો. એર ઉનહી કે મુતાબિક અપની ઝિદગી ગુમારતે હો. એર રાએ એર કિયાસકો અપને પાસ ભટકને ભી ન દેતે હો. ઉનકી હદીસ કો મુક્તિ સાહબને 'તકલીદ' નાઇઝ કરને મે પેશ કી. કહાંકા રોજા કહાં કી ઇદ.

સફા નં. ૧૬ કી હદીસ નં. ૧૭ કા જવાબ દીયા જા ચુકા હય કે હદીસ ખીલકુલ અઇક હય. એર સહીહ બુખારી શરીફ કી એક હદીસ, ઇસ હદીસ કી મુખાલિફત કરતી હય.

સફા નં. ૧૭ કી હદીસ નં. ૨ કા કોઇ હવાલા નહિ હય. લિહાઝા ઇસકા કોઇ એઅતિબાર, ભરોસા નહિ હો સકતા અલબત્તા હવાલા હોતા તો સહીહ યા ગલત કા બરાબર જવાબ દીય. જાતા.

સફા નં. ૧૭ પર બુખારી, મુસ્લીમ એર અબૂદાઉદ કે હવાલે સે મુક્તિ સાહબને હઝરત અબુ મૂસા અશઅરી (રઝી.) સે મસઅલે કે મુત-આલેલક જો હદીસ પેશ કી હય ઉસકી પૂરી તફસીલ બુખારી શરીફ હદીસ નં. ૧૬૪૧ મે ઇસ તરફ હય કે “ હુઝેલ બિન-શરહબીલ ખ્યાન કરતે હે” અબુ મૂસા અશઅરી (રઝી.) સે મસઅલા પૂછા ગયા કે એક શખ્શ મરગયા ઉસને અપની એક લડકી એક પોતી એર એક બહેન છોળી હય તો કિતના કિતના તરકા (વરસા) ઇન ત્રીને કો મિલેગા ? તો અબુ મૂસા અશઅરી (રઝી.) ને જવાબ દીયા કે લજકી કો આધા મિલેગા એર બહેન કો આધા મિલેગા એર બહેન કો આધા મિલેગા એર પોતી કો કુછ નહિ મિલેગા. તુમ અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ (રઝી.) કે પાસ જાવ વોહ ભી મેરી મુવાફિક હી ફહીગે એર મેહી જવાબ દેગે. ચુનાચે ઉનહોને અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ (રઝી.) સે યહી મસઅલા પુછા એર અબુ મુસા અશઅરી (રઝી.) કા જવાબ ભી સુના દીયા ગયા. તો અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ (રઝી.) ને ફરમાયા અગર મે વોહી કહું જો અબુમુસા અશઅરી (રઝી.) ને કહા હય તો મે ગુમરાહ હો જાઉંગા. હિદાયત પાને વાલોં મે સે નહિ રહુંગા. મે તો વોહી ફેસલા કરતા હું જો રસુલ (સવ) ને ફેસલા કિયા હય. આપને લજકી કો આધા આધા એર પોતી કો હટકા હિસ્સા દેને કો કહા તાકે દોનો મિલાકે દોતિહાઈ પૂરે હોજાએ એર બાકી બહેનકા હિસ્સા હય. તો હમ લોગ અબુ મુસા અશઅરી (રઝી.) કે પાસ આએ એર અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ કા જવાબ બતાયા તો હઝરત અબુ મુસા અશઅરી (રઝી.)

ઇસ હદીસ સે મુક્તિ સાહજને તકલીફ કે સાબિત ક્રિયા હય. અગર દિનમે ચમગાડર ટી આંખ સે કુછ નઝર ન આએ તો ઇસમે સૂરજકા કયા કુસુર ?

ઇસ હદીસ કે ગૌર સે ઓર સમજ કે પડીએ. ઇસમે મુકદ્દિલદ બમિદીન કે લીએ બહોત બળા સબક હય, ઇસ હદીસ સે સાફ અહિર હોતા હય ઉસ મસઅલે કા હઝરત અબૂ મુસા અશઅરી (રઝી.) ને બે જવાબ દીયા વોહ અપને રાએ ઓર ક્રિયાસ સે દીયા ઓર જબ ઉંનકે સામને હઝરત અબદુલ્લાહ બિન મસઉદ (રઝી.) કા જવાબ બે હદીસસે દીયા ગયા થા વોહ રખા ગયા તો અબૂ મુસા અશઅરી (રઝી.) ને અપને રાએ ઓર ક્રિયાસ કે ફેરન છોળ દીયા બદ્દે હઝરત અબદુલ્લાહ બિન મસઉદ (રઝી.) કે સામને અપને કે ના કાબિલે ફત્વા કરાર દીયા. ઇસ્તીકા નામ ઇમાનદારી ઓર ઇનસાફ પરાવરી હય કે હર વોહ કૌલ છોળ દીયા જાએ જબ નખી (સલ.) કા કૌલ મિલ જાએ. કોઇ કહે સકતા હય કે ઇસ હદીસસેતકલીફ કા સુખુત મિલતા હય. ભાઇએ ઇનસાફ કરો, ઇસ હદીસસે તો સાફ 'તકલીફ' કા રદ નીકલતા હય. અલ્લાહસે ચેહી દુઆ હય કે અલ્લાહ તઆલા હદીસ ડી તોળ-મશેળ કરનેસે હમે બચાએ. આમીન...

કિતાબમે શર્હ ૧૮ હઝરત ઇબને અબ્બાસ વાલી હદીથશે મુક્તિ સાહજ સાબિત કરતે હય કે અહલે મદીના તકલીફે શખ્સી કરતે થે. ઓર હઝરત ઇબને અબ્બાસ (રઝી.) ને અહલે મદીના કે જવાબ પર નકિર નહી ફરમાઇ. તુમ ઇત્તેબાઅ ઓર ઇકિતેદા કે લીએ એક મોઅય્યન શખ્સ કે લાઝિમ કરકે ગુનાહ કે મુરતકિબ હો રહે હો.

બળે અફશોસકી ખાત હે મુક્તી સાહજને ચહી લી ઘોકા ખાયા હય યા ઘોકા દીયા હય (યે તો વોહી જાનતે હય.) હઝરત ઇબને અબ્બાસ (રઝી.) ને તો યે ફરમાયા થા કે તૂમ મદીના જાએ તો યે મસઅલા વહાંકે અકાબીરે સહાબા સે પૂછના ઓર જબ વાપસ હુએ તો હઝરત ઝેદ બિન સાબિત હિ કે કૌલ પર અમલ નહીં ક્રિયા બલકે અકાબીરીન સે મસઅલા દરયાફત ફરમાયા જિનમે હઝરત ઉમ્મે સુલૈમે (રઝી.) લી મૌનુદ્દી ઓર યે હકીકત હય કે સહાબાએ કિરામ ડી ચેહી ખમાહીશ રહા કરતીથી કે ફરમાને નખવી કયા હય વોહ ખુદ અપને કૌલ પર અમલ નહી કરાતે

થે. કલી કલી અગર કોઈ મઆમલા પેશ આ જતા થા તો પુછતે કે ઇસ બારેમે અદલાહ કે નળી (સંવ૦) કી હદીથ કીસીકે પાસ મૌજુદ હય. ગૌર કીજીએ આર સોચીયે ઝહેનો દિમાગ પર ઝૌર દીજીએ.

સફા નં ૨૦-૨૧-પર “ઈનસાફ અરબી” કે હવાલે સે શાહ વલીયુલ્લાહ મુહમ્મદીસ દહેલવી કે કૌલ નકલ કિયે ગયે હેં આર ઉનસે યે સાબિત કરને કી કોશીશ કી ગઈ હય કે શાહ વલીયુલ્લાહ દહેલવી (રહે૦) લી તકલીફ કે કાએલ થે આર હનફી મઝહબ પરહી ચલને કો બાજીબ કરાર દેતે થે. ઇન કૌલોં મે રદ બદલ આર તરમીમ કી ગઈ હય. અગર દલીલ હી લા ના થા તો કુરઆની આયત આ હદીસ શરીફ કો પેશ કરના થા. હમને હમારી કિતાબ “તલાકનો ઇસ્લામી ફત્વો” સફા નં. ૧૪-૧૫ પર “જમઉલ-જવામેઅ” કી રસુલ (સંવ૦) કી એક હદીસ પેશ કી હય જીસમે રસુલ (સંવ૦) કી પેશીનગોઈ હય કે બહોત કમ વકત મે અયસે લોગ પચઢા હોંગે જો લોગોં કો મૌલવી આર દુરવેશોં કે કૌલ કી તરફ ખુલાઈગેં ખુદ અમલ કરેગે આર લોગોં કે પાસ અમલ કરવાઈગેં. આર ઇમામ કે પીછે “આમીન” પુકારને મે હસદ કરેંગે. અયસે લોગોં કો આપ (સંવ૦) ને તીન મરતબા ફરમાયા કે વોહ મેરી ઉમ્મત કે ચહુદી હેં.

ઇસ હદીસ કે બાબત શાહ વલીયુલ્લાહ મુહમ્મદીસ દહેલવી (રહે૦) ખુદ કી કિતાબ, તફહિમાત સફા. નં. ૧૫૫ મે ફરમાતે હેં “યે બાત સાબિત હો જાને કે બાદ મુકદ્દીદો કે લીએ કોઈ બહાના બાકી નહી રહેતા. મુકદ્દીદો કો યું કહેના જાઈજ નહી કે હદીસ પર અમલ નહી કરતા કયું કે મેરે ઇમામને અયસા કિયા નહી, આર વોહ ઇમામો કે કૌલ કો હી તરજીહ દેતા રહે. યે તો સરાસર ઇમામોં કો પચગમ્બરી આર ખુદા કા દરજા દેના હુઆ. શાહ સાહબ (રહે૦) ખુદકી તફસીર મેં લિખતે હેં કે જીસ તરહ ખુદા કે સિવા દુસરે કી ઇબાદત શિકં આર કુફ્ર હય ઇસી તરહ દુસરે કી ફરમાંબરદારી લી મુસ્તકિલ તરીકે સે કુફ્ર હય આર ઇસકા મતલબ યે હુઆ કે ઉસકો એહકામ પહોંચાનેવાલા સમજકર ઉસીકી ફરમાંબરદારી કા ખુદ કે ગલેમેં પટા નાંખે આર ઉસીકી તકલીફ લાજિમ સમજે આર ઉસકે ફરમાન ખુદા કે ફરમાનોં કે ખિલાફ હો તબ લી ઉનકી ફરમાંબરદારી સે હાથ ન ઢીઠાએ તો યે તો એક રીત સે ઉનકો ખુદા બનાના હુઆ.

કયા! શાહ સાહબ (રહે૦) કા યે કૌલ તકલીફ કા સરાસર રદ નહી કરતા? આર મૂક્તિ સાહબ લિખતે હેં કે શાહ સાહબ તકલીફ કો વાજીબ કરાર દે તે થે કાશ કે હમારે હનફીભાઈ તઅસ્સુબ કા પરઢા હઠા કર અકલ સે આર ઇનસાફ સે કામ લેં તો કયાહિ અચ્છા હોગા.

સફા નં. ૨૨ પર રસુલ (સંવ૦) કી હદીસ નકલ કી ગઈ હય જુસમે રસુલ (સંવ૦) ને સવાહે આઅઝમ (બળી જમાઅત) કી ઇત્તિખાઅ કા હુકમ દીયા હય. યે હદીસ સરાસર મવજુઅ (જુઠી) ઓર ઘણી હુઇ હય. મુફતિ સાહબને ઇસ હદીસ સે શાહ વલીયુલ્લાહ (રહે૦) કા કૌલ નકલ ફરમાયા હય કે શાહ વલીયુલ્લાહ લી તકલીફ ઝરૂરી હોને કે લીએ ઇસી હદીસ પર ઇસતિદલાલ ફરમા રહેં હેં. આઇએ મેં આપકો સવાહે આઅઝમ કી ઇત્તિખાઅ જાઇઝ ઓર ઝરૂરી હય યા ના જાઇઝ હય ઇસકા સુખુત કુરઆન શરીફ દેતા હું. અલ્લાહ કુરઆન શરીફકી સૂર એ અંલ-અનઆમ આયત ૧૧૬ મે રસુલ (સંવ૦) કો ખિતાબ કરકે ફરમાતા હય “વ ઇન તોતેઅ અકસર મન ફિલઅઝે” યુઝિલુકા અન સખિલિલ્લાહ ઇબત્તેએના ઇલ્લાઝન વ ઇનહુમા ઇલ્લા ચખરોમુન” યાને (અયનખી) અગર તુમ ઝમીન મેં ઝવાદહ તઅદાદ કે પીછે લગે તો વોહ તુમકા અલ્લાહ કી રાહ સે ભટકાદેગે. (કયું કે) વોહ તો સિફ અપને ખ્યાલાત પર ચલત હેં ઓર સિફ અટકલેં હિ હો જાતે હેં.

ઇસ આયત સે ઇનસાફ પસંદ લાઇએ કે સમજ મેં યે ખાત આ ગઇ હોગી કે અલ્લાહ તઆલા અલલ એઅલાન સવાહે આઅઝમ, બળી જમાઅત કે ઇત્તિખાઅ સે મના ફરમા રહા હય. ઓર યે સખી લોંગો કે તજુરબા હોગા કે હક ખાત ખોલને મે હક પર ચલને મે, હક કા સાથ દેને મે હંમેશા કમ હી લોગ હુઆ કરતે હેં અગર કોઇ નેક કામ કી મહેફીલેં રચે તો ઉસમે કમ લોગ હાઝરી દેંગે ઓર હંમેશા ખૂરે કામોમે, ખુરી મેફીલો મેં બહોત ઝિયાદહ લોગ હોતે હેં તો મુફતિ સાહબ કે ફરમાન કે મુતાબિક ‘સવાહે આઅઝમ’ કસીર તઅદાદ યાને ખુરે લોંગો કા સાથ ઓર ખૂરે લોંગો કી મેફીલ મે હી જાના ચાહિએ ને? અપની ખાત નિભાને કે લીએ કિતની સખત ઘોડા ખાઝીસે કામ લીઆ ગયા હય. મુફતિ સાહબ તો બળે આલિમ લી અપને કો કહેલવાતે હેં તો કિયા ઉનકી નઝર સે યે આયત નહિ ગુઝરી હોગી ? કિયા ઉનહેં યે આયત યાદ ન હોગી મેં કહેતા હું કે અગર સવાહે આઅઝમ’ હી કી ઇત્તિખાઅ કરની હય તો ઇસ દૈર મે સળસે બળી તાઅદાદ ઇસાઇએ કી હય કિયા ‘સવાદ આઅઝમ’ પર અમલ કરતે હુએ ઇસાઇએ કી ઇત્તિખાઅ સે ઇમાન સલામત રહે સકતા હય ઓર સવાહે આઅઝમ કા ઇસ્તિદલાલ લી જૂઠી હદીસ સે કિયા હય. અલ્લાહ કે નખી (સવ૦) ને ફરમાયા જો લોગ હદીસ ઘળ લેતે હેં ઓર ઉસે મેરી તરફ મનસુબ કરતે હેં તો કિયા વોહ ડરતે નહિ કે ઉનકા ઠેકાના

જહન્નમ હય, મુક્તિ સાહજકો ક્રિયા એ હદીસ નહિ મઅલુમ કે ઉનહોં ને જુઠસે કામ લીઆ. ક્રિયા ઉનકે નમદીક જુઠ કી કોઇ અહેમીયતહી નહિ ? અદ્દાહ મુક્તિ સાહજકો ઓર મોમીન મુસલમાનો કો કુરઆન વ હદીસકી સહીહ સમજ અતા કરે. આમીન.

ઇસ આચતે શરીફ કો ગૌર સે સમજે ઓર ઇનસાફ કરે તો ‘અહલે હદીસ જમાઅત’ કે લોગ સળસે કમ તઆદાદ મે હે ઓર વોહી હક પર હે. ઓર રસુલ (સ.વ.) કી હદીસ સે ઇસી જમાઅતકી તાઈદ બી હોતી હય જીસમે આપ (સ.વ.)ને ફરમાયા હય કે બની ઇસરાઈલ મે (૭૨) ફિરકે હોગએ ઓર મેરી ઉમ્મત મે (૭૩) ફિરકે હોંગે જીનમે સે એક જન્નતી ઓર બાકી સળ જહન્નમી હોંગે સહાબા (રઝી.) ને અર્જ ક્રિયા કે યા રસુલલાહ (સ.વ.) વોહ નજત પાને વાલા ફિરકા કોનસા ? તો આપ (સ.વ.) ને ફરમાયા કે વો ફિરકા વોહ હોગા જીસ પર મે ઓર તુમ ચલતે હો યાને કુરઆન વ હદીસ પર, ઇસ હદીસ કે તહત ઇમામ અહમદ બિન હાનલ (રહે.) ફરમાતે હે કે વોહ નજત પાને વાલા ફિરકા ‘અહલે હદીસ’ નહિ હય તો ફિર મેં નહિ જન્નતા કે વેહ ફિરકા કોનસા હય. ઇસકા મતલબ, યાને વોહ નજત પાને વાલા ફિરકા સિર્ફ અહલે-હદીસ હી હય. અલ હમદો લિલ્લાહ ‘અહલે હદીસો’ કા એ અલલ એઅલાન દાવા હય કે સિર્ફ કુરઆન વ હદીસ હી પર અમલ કરનેમે નજત હય ઓર ઇન દોનોં કા છોળ કર અગર કોઈ ઈધર ઉધર ભટકા તો વેહ ગુમરાહી જહન્નમ મે લે જાને વાલી હય.

સૂફા નં. ૨૪ પર મુક્તિ સાહજને લિખા હય કે “અહલે હદીસો કા રિશતહ શિઆ સે જુડા હુઆ હય ઓર બહોત સે મસાઈલ મેં એ લોગ રવાફિઝ ઓર શિઅહકે સાથ હે.” ઇસકે બાદ મસાઈલ કે નંબર ડાલકર બત એ ગએ હે. મેં મુસલમાન ભ.ઇએસે એક સવાલ પૂછતા હું ઓર ઉનસે ઇનસાફ માંગતા હું કે એક આદમી કે બહોતસે યા સારે કામ અચ્છે હોં, કુરઆન વ હદીસ કે મુબ ફિક હોં ઓર દુસરે આદમી કે કામ બીદકુલ ઉંસકે બિલાફ ઓર કુરઆન વ હદીસ કે મુખાલિફત મે હોં મગર બહોત થોડે કામ પહેલે આદમી જયસે અચ્છે લી હોં તો ક્રિયા વોહ પહેલા આદમી લી દુસરે આદમી જયસા કહેલાયગા ? ક્રિયા પહેલે આદમીકો વોહ દુસરા આદમી જો થોડે અચ્છે કામ કર રહા હય વોહ છોળ દેના ચાહીએ ? એ કયસા ઇનસાફ ? કયસી બકવાસ ? આપ ઇનસાફ કરે ક્રિયા એ બકવાસ ઓર સર ઓર પૈર કી બાતે સાહજ કો દેતી હે ?

ખચાલતો યે થાકે ઈન હફવાત કા તઝકિરહ મે યે અપની કિતાબ મેં
કરું મગર શયખ સાઅદી (રહ.) ને કહા હય.

યાને તેઝ દાંતવાલે લેળીએ પર રહમખાના, બકરીઓ પર ઝુલ્મ હોગા.
બના બરી ખામ ફરસાઇ ઝુરૂરી સમજી ગઇ. મેં પહેલે હફવાત નકલ કરુંગા
ઓર ફિર ઉસકા જવાબ દુંગા.

મુફ્તિ સાહબ હફવાત નં. ૧ મેં લિખતે હેં કે શિઅહ “અઇમ્મઅ
અરબઅ કે મુનકિર હેં ઓર મઝહિબે અરબઅ કા બિદઅત કહેતે હેં.”
ઇસકા જવાબ યે હય જખ તકલીફ સાબિત હી નહી હય. ખુદ અલ્લાહ કે
રસૂલ (સ.વ.) ઓર સહાબા (રહી.) તાબેઇન (રહે.) કે ઝમાને નહી થી
બદકે ચોથી સદી કે ફિત્ને દૌર મે યે પયદા હુઇ તો તકલીફ કો કોન બઠઝ
કહેગા. અગર તકલીફ બઠઝ હોતી તો ખુદ રસૂલ (સ.વ.) ભી અપને આખા
વ અજઠાદ કે દીન પર હોતે. યહ પહેલે ખતા ચુકે હે કે જીનકી તકલીફ કી
બાતી હય વોહ અઇમ્મઅ અરબઅ ખુદ અપની તકલીફ કરને સે મતા
ફરમાતે હેં ઓર અહનાફ કી કિતાબો મે હય હમ તકલીફ કો શિક્
અસલ ઇસ લીએ નહિં કહેતે કયું કે શિઅહ હઝરાત કહેતે હેં. હમ ભી
કહેતે મગર જીસકા તઅલ્લુક કુરઆન વ હદીસ સેં હય હસી કો શિક્
ઓર બિદઅત કહેતે હેં. મુફ્તિ સાહબ કા તવાજુન તો દેખીએ યે બિલ્કુલ
ઇસી તરહ હય, જયસે કહા બાએ કે શિખ લોગ દાળીહ રખતે હેં તો
મુસલમાન ભી ઉંનકે નકશ-કદમ પર ચલતે હેં નહો બિદ્લાહ મિન
ઝાલિક જખ શિખલોકો દાળીહ રખતે હેં તો ઉંનકે તવાજુનમે મુસલમાનો
કો દાળીહ રખના છોગ દેના ચાહીએ? કિયા મૂફ્તી સાહબ યે ખાત પર
ઈત્તીફાક કરેંગે? અલ્લાહ તઆલા હમેં અચસેં મૂફ્તીયેં કી ચાલખાઝી સે
બચાએ આમીન.

મૂફ્તી સાહબ હફવાત નં.-૨ મેં લિખતે હે કે સહાબી (રિઝ.) કો
મેઅયારે હકક નહિ તસ્લીમ કરતે ઇસી તરહ ગૈર મૂકલિદીન ભી સાહાબા
કિરામ કે મેઅયારે હકક હોનેકે મુનકિર હેં નહોબિદ્લાહ મિનઝાલિક
યે તો અયસા બોહતાન હુઓ જયસે “ચોર કોટવાલ કો દંડે” મેઅયારે
હકક અહનાફ લોગ નહિ સમજતે કે અહલે હદીસ લોગ? હમારા તો અલ્લ
એઅલાન દાઅવા હય કે હમ અહલે હદીસ તો અલ્લાહ ઓર ઉસકે રસૂલ
(સ.વ.વ.) ઓર સહાબા કિરામ કે ઉસવહ પર ચલને વાલેને હેં ઓર
સબકો દઅવત ભી યેહી દેતે હેં ઇસકે બરખિલાફ અહનાફ કે સામને જખ
કોઇ ફિકાહ કે બિલાફ કોઇ કુરઆની આયત યા સહીહ હદીસ રખી

જાએ તો બોલે ઉસકા ઇનકાર કર દેંગે જ્યાર ઉસ આયત યા હદીસ કા મતલબ અપને ફિકાહ કે મુતાબિક કરીંગે. આપ હઝરાત ખુદ ફેસલા કરે કે સહાબા કિરામ કો મેઅયારે હકક કો ન નહિ તસ્લીમ કરતા બોલે યા હમ ?

મુક્તિ સાહબ હફવાત નં. ૩ મે લિખતે હે કે રવાફિઝ એક મન્જલિસ કી ત્રીન તલાક કે વકુઅ કો તસ્લીમ નહિ કરતે ઇસી તરહ ગૈર મુકદ્દિદીન બી ત્રીન તલાક કે વકુઅ કે મુનકિર હે. અર્ઝ હય કે મુક્તિ સાહબ કિ કિતાબ “ત્રીન તલાક” કે જવાબ મેં હમને હાલહીમે એક મુદ્દલિલ કિતાબ “ત્રીન તલાક કા ઇસ્લામી ફતવા” લિખી હય જીસમે કુરઆની આયાત, રમુલ (સ.વ.) કી સહીહ કે હાદીસોસે યે સાબિત કર દીયા હય કે ઇસ્લામમે એક મન્જલિસકી ત્રીન તલાકો કો એક હી શુમાર કરનેકા હુકમ હય. અબ અગર ઇસ્લામ અ યે સહીહ હુકમ પર રવાફિઝ અમલ કરે તો હમારા કિયા કુસુર ? કિયા હમ ઇસ હુકમ કે ખિલાફ વરઝી કરે ? કયુ કે રવાફિઝ કરતે હે. કિયા મુક્તિકી સમજમે ઇતની છોટી બાત બી નહિ આતી મુક્તિ સાહબ કે દિલમે ગૈર મુકદ્દિદો, અહલે હદીસોસે ઇતના સબ તઅસ્સુઅ હમ ? કે ઉનકો કુછ નઝરહી નહિ અતા અલ્લાહ ઉનકી નઝરે તઅસ્સુઅ કો છીન કર, નઝરે ઇસ્લાહ દે. આમીન...

મુક્તિ સાહબ હફવાત નં. ૪ મે લિખતે હે કે રવાફિઝ ને બીસ રકાઅત તરાવીહ કો ખિદઅતે ઉમરી કહા તો ગૈર મુકદ્દિદીન બી ૨૦ રકાઅત તરાવીહ કો ખિદઅતે ઉમરી કહેતે હે.

હમ અહલે હદીસ લોગ તરાવીહ ૮ રકાઅત ઇસ લીએ પઞતે હે કે હમારે રમુલ (સ.વ.) ને આઠહી રકાઅત પઞી હય. જુબારી શરીફ મે હઝરાત આયશાં (રઝી.) સે રિવાયત હય કે અલ્લાહ કે નબી (સૅવૅવૅ) રમઝાન, જ્યાર ગૈર રમઝાન મેં રાતકો ૧૧ રકાઅત સે ઝિયાદહ નહિ પઞતે થે. આંઠ રકાઅત તરાવીહ જ્યાર ત્રીન વિતર. હઝરાત ઉમર (રઝી.) અપની ખિલાફત મેં એક રાત મસ્જિદે મબવી કી તકફ આ નિકલે. લોગોં કો દેખા કે નમાઝે તરાવીહ અલાયદહ, અલાયદહ પઞ રહે હે, જ્યાર બઅઝ સહાબા જમાઅતસે બી પઞ રહે હે. તો હઝરાત ઉમર (રઝી.) ને ફરમાયા કે અગર સબ લોગ મિલકર એક સાથ જમાઅત સે તરાવીહ પઞહે તો બહાત મુનાસિબ હય. ચુનાંચે આપને તમામ લોગોં કો એક જગે જમાઅ કિયા, જ્યાર અબી બિન કઅબ (રઝી.) કો સબકા ઇમામ મુકરર કિઆ. ઇસકે બાદ ફિર આપ દુસરે રોઝ નિકલે, દેખતે હે કે લોગ જમાઅતસે નમાઝ

પળહ રહે છે એ દેખ કર ફરમાયા કે એ તરીકા બહોત હી અચ્છા હય. (બુખારી મિશકાત) ઇસ હદીસમે સિક્કે તરાવીહ કા ઝીકર હય. ૧૧ યા ૨૦ રકઆત કા ઝીકર હય. ફિર હમ કયસે કહે સકતે છે કે એ બિદઅતે ઉમરી હય. મુક્તિ સાહબને એ હમ પર તોહમત લગાઈ હય.

ફિઠહ હનફિયહ મેં ભી આંઠ હિ રકાઅત તરાવીહ પળહના દુરસ્ત હય.

તરાહવીહ આંઠ રકાઅત કી હદીસ સહીહ હય (શરહ વકાયા સં.-૧૨૩)

તરાહવીહ બીસ રકાઅત વાઘી હદીસ ઝઇફ હમ (દુરે મુખ્તાર ૭-૧ સં. ૩૨૬, હિદાયા ૭-૧ સં. ૫૬૩ શરહ વકાયા સ. ૧૩૩) ઇસકે અલાવહ ઓર બહોત સે હનફીયેં કે બળે, બળે ઉલિમાઓને સે સાબિત હય કે તરાવીહ સિક્કે આંઠ હી રકાઅત હય. મગર અફસોસ ! મુક્તિ સાહબકા અપની કિતાબોં કા ભી પતા નહિ હલાકે “ધર હી વાલિદ જાનતા હય જો કુછ ઉસમેં હોતા હય” આપ લોગ ગૌર ફરમાઓ અગર મુક્તિ સાહબકો દેખાઈ ન દેતો કુસુર કિસકા ?

હફવાત નં. ૫ મેં મુક્તિ સાહબ હઝરત ઉમર (રઝી.) ને અપની દૌરે બિલાફત મેં ઓરતો કો મસ્જિદમે પળહને કા જો મમાનિઅત કા ફેસલા ફરમાયા ઓર હઝરત આયશાં (રઝી) કૌલ દર્જ કર્યા હય ઓર બિખત છે કે રવાફિઝ ઇસ ફેસલે કો કુબુલ નહિ કરતે ઇસી તરહ ગૌર મુકદ્દિલીન ભી ઇસે મનઝૂર નહિ કરતે.

અર્જ એ હય કે મુસ્લિમ ઓર મિશકાત શરીફ કી હદીસ હય કે ઓરતેં અગર મસ્જિદોં મેં નમાઝ પળહને કી ઇજાઝત અપને ખાવિન્દો સે માંગે તો ઉંનહેં મનઅ ન કરના ચાહીએ.

ઓર ઇસી હદીસ તહત મુસ્લિમ શરીફ ઓર અબૂદાઉદ કી એક હદીસ મેં હય હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રઝી.) ને એક મરતબા ઇર્શાદ ફરમાયા કે અલ્લાહ કે રસૂલ (સ.વ.) કા ફરમાન હય કે ઓરતોં કો મસ્જિદમે જાનેકી ઇજાઝત દે દીયા કરો. ઇસ પર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રઝી.) કે સાહેબઝાદે (હઝરત ઉમર કે પોતે) ને અર્જ કર્યા કે મેં તો ઇજાઝત નહિ દુંગા, કયું કે આઈદહ ચલકર બહના બના લેંગી. ઇસ બાત પર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બહોત નારાઝ હુએ, ઉંનકો (લગકે) કા બુરા, લલા કહા ઓર ફરમાયા કે મેં તુજકો અલ્લાહ કે રસૂલ (સ.વ.) કા ફરમાન સુના રહા હું

ઓર તૂ કહે રહ્યા હય કે મે ઇબ્રાહીમ નહિ હુંગા. ઇસ માત પર હઝરત અબદુલ્લાહ (રઝી.)ને અપને લગકે કે સાથ પૂરી ઉમર તક ખાત ચીત બંધ કરહી

ભાઈઓ ગૌર કરો ફેસલા કરો. યે મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ હય ઇસકો કે ઝદકિ યા ગલત કેહી નહિ સકતા. હઝરત અબદુલ્લાહ (રઝી.) કે યે મઅલુમ નહિ થા કે મૈરે બાપ ને ઓરતોં કે મસ્જીદમે નમાઝ પગહને બાને દેને મૈ મનઅ કર દીયા હય. બિલકુલ મઅલુમ થા મગર વોહ રસુલ (સ.વ.) કે ફરમાન કે તરજુહ દેનેવાલે થે. રસુલ (સ.વ.) કે ફરમાન કે આગે ઉનહોંને અપને વાલિદ હઝરત ઉમર (રઝી.) કે ફરમાન કે ન માના- ઓર હમ અહેલે હદીસ ભી યેહી કહેતે હેં કે પહેલે અલ્લાહ કા ફરમાન કુરઆન શરીફ, ફિર અલ્લાહ કે રસુલ (સ.વ.) કા ફરમાન, સહીહ હદીસ ઓર અગર ઇન દોનોં મે કોઈ ખાત કા ફેસલા ન હો સકેતો તીસરે નંબર મે સહાબા (રઝી.) ઇમામાને દીન વગયરહ કા કૌલ ભાઈઓ સોચો મુક્તિ સાહબ કે મે મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ નહિ મિલી હોગી ? મગર ઇનકે ગલે મે તકલીફ કા પટા હય ઓર યે ઇમામ અબુ હનીફા (રહે.) મુકહ્કિદ હેં. તો હદીસ પર કયસે અમલ કરે ઓર કરને કા હુકમ હે. ઓર જુદમ તો યે હમ જબ સહીહ હદીસ અમલ કરતે હેં તો હમે રવાફિઝ જબસે બનાતે હેં. અલ્લાહ પનાહ મેં રખે.

મુક્તિ સાહબને તકલીફ કે બચાવ મે બહોત કુછ લિખા હય મગર સબ કિયાસ ઓર મજતિહી ઇદમ પર લિખા હય. અગર કુછકુરઆન શરીફ કી આયતે ઓર હદીસ શરીફ પેશકી ભી હેં તો ઉનકે મઅના વ મતલબકો તોળ મરોળ કરકે પેશ કિયા. દુસરો કે કૌલ ખાસ કર શાહ વલીયુલ્લાહ મુહદ્દીસ દહેલવી (રહે.) કે કૌલ પેશ કીએ હેં વોર ભી તોળ મરોળ કરકે પેશ કિએ હેં. ઓર ઉનકે તકલીફ કે રદ બારે મે ઉનકે સહીહ કૌલ પેશ કરને મે પરહેઝ કિયા હય. આઇયે આખિર મે એક ઓર કૌલ ઉનકા નકલ કરતા હું ઓર આપસે દરખવાસ્ત કરતા કરતા હું કે આપ ઇનસાફ કીજીએ કે કોન હક પર હય ઓર નાહક પર અલ્લાહતાલા હમે હક-નાહકકી તમીઝ કરને કી સમજ હે. આમીન.....

શાહ વલીયુલ્લાહ મુહદ્દીસ દહેલવી (રહે.) ફતહુલ કબીર મુજતબાઈ અ.નં. ૧૦ પર ફરમાતે હેં “અગર તુમ યહુદીયોં કા નમુના દેખના ચાહતે હો તો ઉન ઉલમાએ સુઅ (બદ) કો દેખો જો દુનિયા કે તાલિબહે, ઓર તકલીફે અસલાફ ઉનકા શેવાહ (ચલન) હય, કિતાબુલ્લાહ ઓર સુન્નતે

રસુલ (સ.વ.) સે જનહોંને મોંહ ફેર લિયા હય, એક ઇમામ કે કોઈ કે અંધે હોકર પુરી મઝબૂતી કે સાથ પકળે હુએ હેં, ઓર ઉસકે મુકાબલે મે શારેઅ અબ્દયહિસ્સલામ કે કલામ કો બે પરવાહ હો કર છોળે હુએ હેં, ઓર મવજુઅ (જૂઠી) હદીસોં કો ઓર ફાસિદ (મલત) તઅનીલાત કો અપના બના રખા હય. ખુબ અચ્છી તરહ દેખલો કે ચેહી ચહુદી હેં.

મુકલિદ સાહબ અપની કિતાબમે શાહ બલીયુલ્લાહ (રહે.) કો મુકલિદ બતાવે હેં ઓર આપ લોગ ઇનસાફ કરો. કિયા ઉપર દજ્ કિયા હુઆ કોઈસે ઉનકો કોઇ મુકલિદ કેહ સકતા હય ? હરગીઝ નહિ. વોહી કેહ સકતા હય કે જીસમે તઅસ્સુબ, હસદ ફુટ કર ભરા હો.

તમામ ભાઇઓસે બે મુકલિદ હેં. ઉનસે મુઅઝિબાના ગુન્નરીશ હય કે આપકી આખિરત કી ફલાહ વ બેહબૂદી કે વાસ્તે તકલીફ કા પટા ગલ્લેસે નિકાલ દીજીએ. ચહુદી ન બનીએ બલકે કાલલાહો વ કાલ રસુલ કે ફરમાન પર ચલ કર મોહંમદી બનીએ ઓર દોઝબસે નજાત પા કર જન્નત કે મુસ્તહિક બનીએ. અલ્લાહ હમે સહીહ રાહ સમજને કી ઓર ઉસ પર ચલને કી તૌફીક અતા કરે આમીન..

ભાઇઓ અભી ભી લિખને કો તો બહોત કુછ હય લેકિન “ઇનસાન કો ઇશારાહ કાફી” કો સામને રખકર બસ અબ ઇસી પર ઇકતિફા કરતા હું. કભી ઝુફરત પળી ઓર ઝિન્દગી રહી તો ઇનશાઅલ્લાહ આઇન્દહ તફસીલ સે હદિયા પેશ કિમા જાએગા. બસ અલ્લાહ સે ચેહી હુઆ હય.

હિન્નબ ખવાબે ગફલત ફિર મુસલમાનોં હટ જાએ.

શરારત કી ઘટા બાતિલ કી બે છાઈ હય છુટ જાએ.

વમા નુરીહો બેહિ ઇલ્લા ઇસ્લાહુલ મુસ્લિમીન, વમા તવફીકી ઇલ્લા બિલ્લા હિલ અલીય્થેલ અઝીમ.

રિસાલાએ નજમુલહક

હલાહી રાહ સીધી તુને જો મુજકો દેખાઈ હય.

ખુરાઈ શિકંકી, તૌહીદ કી ખુબી સમજાઈ હમ.

મઆની સુન્નત વ બિદઅત લક્ઝોં કી ખુજહાઈ હય.

તઅસ્સુ કી બલાએ કૌદ સે બખ્શી રિહાઈ હય.

મહઝ તેરી નિગાહે હુત્ક કી યે રહનુમાઈ હમ.

તરીકઅ અહેલે સુન્નત કા મુજેહ છસ દિનસે લાતા હય.

કોઈ કહેતા હય લા મઝહબ, કોઈ ગુમરાહ બતા તા હય.

કોઈ મેરી ઇમામત સે બદલ ઇનકાર કરતા હય.

કોઈ અશમ ગઝબ સે તેવરીયા મુજ પર અજહા તા હય.

સફાઈ ઇસ લીએ મઝહબ કી અપને કેહ સુનાઈ હય.

અઝીઝો આપકે પેરો સુન્નત બતાતે હો.

મહોબ્બત સૈયદે કૌવયન કી મોંહ સે બતાતે હો.

મુખાલિફ અપને મઝહબ કી હદીસે પાતે હો.

અમલ કરને મે કયું ઉસકે બહાને પેશ કરતે હો.

યે કયસી હુબ્બે નબવી, પેરવી મુસ્તહાઈ હય.

ઇમામ ખૂ હનીફા (રહે.) રહનુમાએ દીનને ચારો.

કિતાબે રબઝતુલ ઉલમાઅ મે ફરમાયા હય જા દેખો.

કે કૌલે અહમદી (સ.વ.) સે, કૌલ જો મેરા મુખાલિફ હો.

તો અયસે કૌલે બાતિલ કો વહીં દીવાર પર મારો.

યહાં તકલીદ ઉનકી કિસ લીએ તુમને ઉઠાઈ હય.

અગર નોઅમાન (રહે.) હી કી પેરવી મનજૂર હય.

તો અબ ઝફર સે, મોહંમદસે, અબુ યુસુફસે કિયા મતલબ.

અગર સમજો કે યે શાર્ગિદ હે નોઅમાન હિ કે સબ.

હુવા ઇસિ બાસ્તે ચારોં કા મિલકર એક હી મઝહબ.

નહીં જો ઉનને અંદર ઇતિફાક ઓર એક રાઈ હય.

લલા તકલીદે શખ્શી કો કહાં સે તુમને ઠેહરાયા.

ખુદાને ઓર નબી (સ.વ.) ને તો કહીં ઉસકો ન ફરમાયા.

ન ઈજમાઅ સહાયા સે કહી ઉસકા પતા પાયા
ક્રિયાસ વ રાએસે અપને ન મુજતહેદોને ખતલાયા

ખુદ અપની શરીઅત તુમને યે ઘરસે ખનાઈ હય
જહાં ખુદ સૌયહે કૌનેન કી મવબુદ સુન્નત હય

વહાં ગૈરો કે કૌલ રાએ પર ચલના ઝલાલત હય
રસુલુલાહ (સ.વ.) કે સાથ ઉસ મુકલિલકો ખગાવત હય

નાહિં વોહ અહલે સુન્નત બલકે મુશરિક ફિરિસાલત હય
અગર યે સુરત અપની અહલે સુન્નતકી ખનાઈ હય

તઅજબુબ હય કે કલમા સૌયહે અખરાર કા પગહના
ઓર ઉનકે ઝુમરાહ ઉમ્મત કે અંદર આપકો કેહના

ફિર ઉનકે કોલ હોતે, દુસરોકી રાહ પર ચલના
ઓર અપને આપકો ઉસકી તરફ મનસુબ કર રખના

મઆઝલાહ ! મે કયસી નખી (સ.વ.) સે બે બકાઈ હય
તઅજબુબ થા કે યા રબ કયું નાહિં હોતા અસર ઉનકો

દિખાએ સેંકળો લાલા હદીસે મોઅતખર ઉનકો
કહા દિલને કે અયે નાસેહ, ન ઇતના તંગ કર ઉનકો

યે ખુરશીદ ખખર હરગીઝ ન આએગા નઝર ઉનકો
ઘટા કાલી તઅસ્સુબ કી દિલો પર ઉનકી છાઈ હય

કલામે ખાલિકે જન્નો ખશર, તો પેશતર લીજએ
તબ ઉસકે બાદ કૌલે હઝરતે ખયરૂલ ખશર (સ.વ.) લીજએ

તબ અસહાબે રસુલુલાહ કા હુકમે અસર લીજએ
તો બાદ ઉસકે ફકીહોં કા ક્રિયાસે મોઅતખર લીજએ

તસલસિલ યે ખુઝુગાને શરીઅતને જમાઈ હય
અખૂ યુસુફ, ઓર મોહંમદ કી હુઈ જબ તહકીક કા મિલા

હઝારોં કૌલ ઉંદોને કર દીએ ઉસ્તાદકે ખાતિલ
ખકૌલે સાહિબેઅન અકસર હય ફત્વા દેખ અયે આદિલ

ખતાસે મુજતહિદ કો પાક ઠેઅરાના લા હાસિલ
સિક્ત મઅસુમ્મીયત કી ખાલિસ જાહ અખીયાઈ હય

જનાબે આચશાં સે ઇખને માજમે રિવાયત હય
 કે જહરસે કેહના 'આમીન પયગમ્બર કી સુન્નત હય
 મજલ્લાના ઉસે ઇમાનદારોં કી અલામત હય
 મગર ચિળહના, ખુરાકેહના ચહુદીઓં કી ખસલત હય
 મુસલમાનો ! યે ખુએ બદ તુમે'હ કિસને સિખાઇ હય
 કહાં તક અબ તૂ અયે મુસ્લિમ દિમાગ અપના દુખાયેગા
 સઇદે અઝલી કે ઇતિનાહી સુનાના કામ આવેગા
 અગર મદખખત કે તૂ એક દરતર કેહ સુનાવેગા
 તુજહી કે બદકે વોહ ઉલ્ટાહી લા મઝહબ બતાવેગા
 ખુદાને મોહર ઉસકે ફહેમ વ દાનિશ પર લગાઈ હય

وَاللَّهُ
 عَلِيمٌ
 خَبِيرٌ

— મુનાબત —

ન માલ વ ઝર ન મુઝે ઇઝઝ વ જાહદે અદ્લાહ

સમજ સકે જો તુજેહ વોહ નિગાહ દે અદ્લાહ

ધિરા હું ગમ કે અંધેરોં મેં રાહ દે અદ્લાહ

કિસી તરહ સે તૂ જીંદગી નિબાહ દે અદ્લાહ

ખજુઝ તેરે કોઈ અપના નઝર નહી આતા

ચહાર સિમ્ત હેં દુશ્મન પનાહ દે અદ્લાહ

મિટાકે કદમ વ નઝર સે ગુરર દુનિયા કા

મુઝે જો દે તો ફકત અપની ચાહ દે અદ્લાહ

ભટક રહ્યા હું ચકીન વ ગુમાં કી વાદી મેં

મુઝે તમીઝ સફેદ વ સિચાહ દે અદ્લાહ

કલી ખના મુઝે ખાલિદ (રઝી.) કલી સલાહ હુદીન

જીહાદ ખાસ મુઝે ગાહ ગાહ દે અદ્લાહ

જો તેરે ગમમેં હલે જો તેરે લીએ નિકલે

વોહ અશક અશમ કે ગોહર વોહ આહ દે અદ્લાહ

ખુલુસે કદમ સે સાલિક દુઆયે કરના હમ

અગર તૂ દે તો ભલાઈ કી રાહ દે અદ્લાહ.

— સાલિક ખસ્તવી. —

* બલિયુ અન્ની વલવ આયત *

જે તમને દીનની સાચી તક પ હોય !
 જે તમારા સંસારમાં દીનની સત્ય જ્યોત ફેલાવવી હોય !
 જે લોકો સુધી સત્ય દીન પહોંચાડવું હોય !
 જે દીને મોહમ્મદીની સાચી ખીદમત કરવી હોય તો !

તો

નિદા-એ-હક ને ઘેર ઘેર વસાવો.

જેમાં કુર્આન અને હદીષ શરીફ નું અમૂલ્ય
 નજરાણ ઉસ્વએ રસૂલ (સલ) ના કુલોને વીણીવીણીને
 મુસ્લિમો સમક્ષ રજુ કરવામાં આવે છે.

નિદા-એ-હક ના ગ્રાહક બનો અને બનાવો.

નિદા-એ-હક કાર્યાલય જાંબુસર.

૩૯૨૧૫૦, જી. ભરૂચ.